

## Stručni skup za školske knjižničare pripravnike i njihove mentore – radionice informacijskoga čitanja za osnovnu i srednju školu

Na stručnom su skupu za školske knjižničare pripravnike srednjih škola i njihove mentore održanome 23. i 24. listopada 2008. u Zagrebu provedene radionice informacijskoga čitanja za osnovne i srednje škole. Viša savjetnica za stručne suradnike školske knjižničare prof. Biserka Šušnjić iz *Agencije za odgoj obrazovanje* u dogovoru s *Odsjekom informacijskih znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu* pripremila je obje radionice s autorima knjige *Informacijsko čitanje* (Zagreb : Zavod za informacijske studije, 2008.) M. Laszlo, prof. dr. sc. J. Lasić i prof. dr. sc. D. Borasom. Izvedbe su obje radionice uskladene s dokumentom *Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. – 2010.* kojega je 2005. godine u Zagrebu objavilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (dostupno na: <http://public.mzos.hr/fgs.axd?id=10416>).

U traganju za novim pristupima učenja u knjižnici i u nas i u svijetu sve se više primjenjuju postupci čitanja s razumijevanjem koji se nastoje povezati s gradivom za učenje. Upute kako svladavati gradivo za pojedine predmete svode se na pet osnovnih obilika učenja: *povezanost, iskustvo, primjena, suradnja i prijenos na nove sadržaje*. Prije no što se pokaže kako su oni bili primjenjeni na radionicama čitanja za osnovnu i srednju školu, navodi se njihov opis i značenje.

Povezanost se tiče učenja u kontekstu životnoga iskustva na način kako to čine veoma mala djeca. Ona uče o svojoj okolini u izvravnim okolnostima, dodiruju stvari, bivaju u određenim prilikama, primjerice na dvorištu, ulici, parku, u društvu s odraslima i djecom i sl. U školskim se uvjetima takva izravna povezanost sa životnim iskustvom ne može dosljedno provoditi. Školski predmeti u kojima se učenje nastoji dovesti u vezu sa životnim prilikama moraju, prije svega, učenike potaći na povezivanje učenoga gradiva s njihovim iskustvom, pogledima i uvjetima na koje se učeno gradivo odnosi. Nova se saznanja naučena u školskim uvjetima povezuju s učeničkim iskustvima na način da se može nazrijeti kako se sporna pitanja rješavaju.

U osnovnoškolskoj radionici čitanja za prikaz toga postupka uzeli smo književni tekst koji govori o preprjekama koje djeci prijeće redovito pohađenje školske obuke. U hrvatskim se osnovnim školama nailazi na takve primjere osobito kad se radi o romskoj manjini.

Srednjoškolska se radionica tim pitanjem pozabavila na primjeru recepcije djela stare hrvatske književnosti u srednjoj školi. Za primjer je poslužio prikaz knjige *Slavice Stojan Slast Tartare : Marin Držić u svakodnevničkoj renesansnoj Dubrovniku*. Knjigu je izdala Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti 2007. godine. U njoj su djela Marina Držića, radnja njihova i likovi povezani sa stvarnim životnim prilikama Dubrovnika u 16.st. tako da se obavilo istraživanje arhivskoga gradiva i drugih očuvanih dokumenata iz dubrovačke prošlosti. Prikaz knjige objavljen je u časopisu *Fluminensia*, god. 19, br. 2(2007).

Iskustvo je srž učenja u kontekstu istraživanja, pronalaženja i otkrivanja. Za taj su način učenja neophodna multimedijalna pomagala, slikovni i zvučni zapisi, filmovi i internet, ali i enciklopedije, leksikoni i rječnici. Kada učenici sami pronalaze građu za svoj istraživački zadatak, učenje je tada najučinkovitije. Na osnovnoškolskoj radionici to se pitanje potaklo na primjeru školovanja djeteta iz raseljene obitelji koja u potrazi za poslom neprestano seli. Suvremeniji je svijet stalno suočen s takvim pojavama na primjerima izbjeglica, migranata i prebjega iz nesigurnih ili siromašnih dijelova svijeta. Srednjoškolska je radionica iskustvene

prilike razmatrala na opisu društvenih pojava u renesansnome Dubrovniku. Grad je kao živo trgovačko središte bio prepun ljudi različitih zanimanja i načina života te raznih događaja opisanih u sudskim spisima ondašnjega vremena.

Primjena iskustveno stečenih saznanja i koncepata olakšava daljnje učenje sličnih sadržaja. Ako učenici sami iznađu daljnja pitanja koja ih zanimaju te sami nastoje pronaći odgovarajuću knjižnu i/ili multimedijalnu građu, tada je kontekstualno učenje postiglo svoju svrhu. Na osnovnoškolskoj se radionci daljnja primjena obrađivanoga sadržaja može primijeniti na razradu sadržaja vezanih za stanje suvremene hrvatske obitelji, pitanja izbora zanimanja, potreba za stjecanjem dodatnih vještina i sl. Srednjoškolska se radionica može shvatiti kao nov pristup učenju o staroj hrvatskoj književnosti. Ulaz u svijet renesansnoga društva preko društvenih pojava, slika i zapisa iz ondašnjega vremena te suvremenih dokumentarnih filmova koji to prikazuju, možda bi učenike dodatno zainteresiralo za stara djela, kako su to naglasili sudionici srednjoškolske radionice.

Suradnja se u kontekstualnom učenju odnosi na raspravu i dijelenje saznanja među učiteljima koji obučavaju iste ili slične sadržaje. To je načelo suradnje ujedno i prvotno načelo strategije kontekstualnoga učenja. Suradnja omogućuje dostup do dobro obrađenoga sadržaja većem broju učenika, a ujedno pomaže i učiteljima u dalnjim pripremama. Na taj se način promiču načela dobre prakse i poboljšava obrazovni sustav u cjelini. Odražavanje radionica na stručnim skupovima pravo je mjesto za suradnju i dijeljenje iskustva. Obje su radionice i vođene tako da su svi sudionici raspravljali i davali svoje prijedloge za provedbu u svojim sredinama. Ako se načelo suradnje prenese na učenike u razredima s jasno pokazanom svrhom stjecanja i proširenja znanja, tada je takvo učenje postiglo svoju svrhu. Pri tome se ne smije zaboraviti da je većina poslova danas vezana za timski rad i time se učenici pripremaju na buduće radne uvjete koji ih čekaju nakon završetka školovanja.

Prijenos su na nove sadržaje i iskustveno povezivanje u kontekstualnome učenju slični. I u jednome se i u drugome slučaju naučeno gradivo povezuje sa sličnim sadržajima. Pri prijenosu je znanja na nove sadržaje važno postići samopouzdanje učenikovo za rješavanje zadanih pitanja i pronalaženja knjižničnih izvora. Nakon završetka osnovne i srednje škole odrasle osobe moraju moći samostalno rješavati svoje informacijske potrebe. Na radionicama se vodilo računa i o tome zahtjevu.

Na osnovnoškolskoj radionici obrađivani književni tekst imao je samo osnovne podatke o izvoru – autora, naslov i nakladnika. Sve ostalo o samome književnom djelu i autoru sudionici su radionice sposobni naći služeći se svojim vještinama informacijske pismenosti. Isto vrijedi i za srednjoškolsku radionicu gdje je kao predložak poslužio sekundarni izvor, tj. prikaz knjige o S. Stojan o *Marinu Držiću* u jednome znanstvenome časopisu. Sam izvornik - knjiga o kojoj se govorilo nađena je u knjižnici Škole za cestovni promet u Zagrebu koja je bila mjesto održavanja stručnoga skupa. Sudionici su stoga izravno bili upoznati s razlozima zašto je knjižničarka prof. Marija Bednjanec u zbirku svoje školske knjižnice za cestovni promet uključila znanstveno pisanu studiju, knjigu o renesansnome Dubrovniku.

Svi zahtjevi kontekstualnoga učenja *povezanost, iskustvo, primjena, suradnja i prijenos na nove sadržaje* uspjeli su se provesti na radionicama informacijskoga čitanja za osnovne i srednje škole kako ih je zamislila viša savjetnica za stručne suradnike školske knjižničare prof. Biserka Šušnjić iz Agencije za odgoj obrazovanje.

Marija Laszlo